

Suomen Kuntaliiton lausunto luonnoksesta Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta. Kuntaliitto näkee kuntien ja maakuntien suhteen tasavertaisena kumppanuutena, jossa yhteisenä tavoitteena on tuottaa palveluja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella työnjaolla ja tehokkaasti. Tästä näkökulmasta on tärkeää varmistaa palvelujen asiakaslähtöisyys sekä palvelutuotannon alueelliset erot huomioiva joustavuus työnjaossa kuntien ja maakunnan välillä.

Pelastuslaki

Kuntien ja maakunnallisen pelastustoimen yhdyspinta

27 § Kuntaliitto on aktiivisesti osallistunut maakuntalainsäädännön valmisteluun. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että nyt kumottavaksi suunniteltu pelastuslaitoksen tuki kuntien valmiussuunnitteluun ei luonnoksessa esitetyn vastaisesti sisälly maakuntalain 142 § maakunnalle esitettyyn tehtävään, sillä yhteisen varautumisen osa-alueelle ei ole määritetty kuuluvan maakunnan tukea yksittäiselle kunnalle tai kunnan hallinnonalalle. Mikäli lainsäätäjän mielestä maakunta voi kuitenkin päättää, että tehtävä osoitetaan edelleen pelastuslaitokselle, tulisi asiasta tehdä tämän sisältöinen pykälä pelastuslakiin. Säädöksen tulisi mahdollistaa joustava työnjako kuntien ja maakunnan välillä. Kuntaliitto esittää lakiin seuraavaa lisäystä:

Maakunta voi tukea kunnan valmiussuunnittelua, jos kunta ja maakunta näin sopivat.

29 § Kuntien kuuleminen palvelutasosta päätettäessä on esitetty kumottavaksi. Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuulemisen järjestämisessä ei ole kysymys valtasuhteen määrittämisestä ja siksi asiaa tulisi uudelleen harkita. Kuntaliitto katsoo, että järjestämällä jatkossakin kuntien kuuleminen pelastustoimen palvelutasosta, voidaan vakioida kunnan ja pelastuslaitoksen yhteistyötä sekä osaltaan turvata lähipalveluperiaatteen toteutuminen.

Sammutusveden järjestelyt

30 § Vesihuolto on vesihuoltolailla eriytetty kunnan taloudessa. Vesihuoltolaitokset ovat yhä useammin kunnan hallinnon ulkopuolella yhtiöinä, kuntien yhteisinä yhtiöinä tai kiinteistönomistajien muodostamina osuuskuntina. Tämänhetkisen tiedon mukaan pelastuslaitokset siirtyvät vuonna 2020 maakuntakonserniin, kokonaan kuntakonsernien ja muun kuntahallinnon yhteisen organisoinnin ulkopuolelle. Voimassa olevan pelastuslain mukaan kunta vastaa alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritetyllä tavalla. Tehtäväjako on tarpeen uudistaa vastaamaan paremmin sekä vesihuollon että pelastustoimen nykyistä ja tulevaa organisointia.

Kuntaliitto esittää ratkaisuksi, että sammutusvesihuollon järjestäminen siirretään pelastuslaitoksen vastuulle. Pelastuslaitos vastaisi nykyiseen tapaan sammutusvesisuunnitelman laatimisesta alueelleen yhteistyössä alueen vesihuoltolaitosten ja kuntien kanssa. Vakioidulla yhteistyöllä kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa varmistettaisiin sammutusvesihuollon huomioon ottaminen mm. maankäytön ja

vesihuollon kehittämisessä. Vesijohdon kapasiteetin lisäämisestä tai muiden sammutusveden saannin vaatimien järjestelyjen rakentamiskustannuksista vastaisi kunta tai muu maanjalostuksesta hyötyvä taho niissä tapauksissa, joissa rakentaminen vaatii normaalin vesihuollon rakentamisesta poikkeavia järjestelyjä.

Kuntaliitto esittää, että pelastuslain nykyinen 30 § 2 mom. muutetaan seuraavasti:

Pelastuslaitos vastaa sammutusvesihuollon järjestämisestä alueellaan.

Kunnan tulee ottaa pelastuslaitoksen sammutusveden tarve huomioon osana vesihuoltolain mukaista vesihuollon yleistä kehittämistä sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitetun toiminta-alueen.

Lisäksi 30 § 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi muotoon:

Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa sammutusveden hankinnasta 2 momentin mukaisesti vastaavan pelastuslaitoksen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.

Kuntaliitto pyytää huomiomaan, että kunnalla ei enää ole lakisääteistä velvollisuutta laatia vesihuollon kehittämissuunnitelmaa, joten suora viittaus siihen tulisi luonnoksesta poistaa kuten edellä 2 momenttia koskevassa muutosehdotuksessa on tehty.

Väestönsuojien rakentaminen

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi aluehallintovirastoilta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle. Kuntaliitto pitää kannatettavana, että väestönsuojia koskevaa päätösvaltaa siirretään kunnalle. Käytännön päätöksenteon kannalta on tärkeää, että pelastuslaitoksen asiantuntemus on lausuntomenettelyn kautta päätöksentekijän käytettävissä. Lakiluonnoksesta kuitenkin puuttuu säännös, jonka nojalla kunta voi periä maksun väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta koskevan hakemuksen käsittelystä yksittäistapauksessa. Kuntaliitto esittää, että lakiesitystä täydennetään säännöksellä, joka mahdollistaa käsittelymaksun perimisen yksittäiseltä hakijalta. Kuntaliitto esittää lakiin seuraavaa lisäystä:

Lain 11 luvussa säädettyjen helpotusten ja vapautusten käsittelystä voidaan periä maksu. Maksun perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa.

Lakiluonnoksen 75 §:n 3 momentissa tarkoitetun alueellisen vapautuksen osalta Kuntaliitto esittää, että ehdotusta muutetaan. Alueellisen vapautuksen myöntäminen tulisi osoittaa laissa kunnan tehtäväksi. Kunnan harkintaan jäisi siten päättää, millä kunnan toimialalla on parhaat edellytykset alueellisen vapautuksen myöntämiseen. Ei ole itsestään selvää, että alueellisen vapautuksen myöntäminen luontevasti liittyy rakennusvalvonnan osaamiseen ja toimialaan, toisin kuin yksittäisen vapautuksen ja helpotuksen kohdalla on. Säännös voisi siten kuulua:

Kunta voi päättää pelastusviranomaista kuultuaan vapautuksesta väestönsuojien rakentamisesta tietyllä alueella, jos siellä arvioidaan olevan ennestään riittävä määrä suojapaikkoja.

Kuntaliitto toteaa, että jos edellä olevaa ehdotusta toimivaltaisesta tahosta alueellisen vapautuksen osalta ei huomioida, tulee 75 §:n 3 mom osalta kuitenkin huomata, että rakennusluvan myöntävä viranomainen voi viitata rakennusvalvontaviranomaisena toimivaan toimielimeen tai rakennusvalvonnan viranhaltijaan. Luonnoksen 75 §:n 1 ja 2 momenteissa muotoilu on toimiva, koska vapautus tai kevennys kohdistuu yksittäiseen hankkeeseen, josta päättää joko toimielin tai viranhaltija. Alueellisen vapautuksen osalta on kaiketi tarkoitettu, että kunnan rakennusvalvontaviranomaisena toimiva toimielin voisi päättää alueellisesta vapautuksesta.

Kuntaliitto pyytää huomioimaan, että maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön asioissa tiedoksianto tapahtuu julkipanomenettelyssä ja esittää, että väestönsuojakysymyksissä siirryttäisiin samaan tiedoksiantotapaan kuin rakennusluvuissa.

Öljyvahinkojen jälkitorjunnan järjestelyt

111 a § Kuntaliitto esittää öljyvahinkojen torjuntavastuiden uudistamista siten, että lainsäädäntö mahdollistaisi jälkitorjunnan ja ympäristövahinkojen torjunnan osoittamisen maakunnan tehtäväksi siten, kuin kunnat ja maakunta asiasta sopivat. Kuntien mahdollisuudet selviytyä päivystysvalmiutta vaativasta tehtävästä ovat heikentyneet

kaluston ja operatiivisten toimintojen ulkoistusten myötä ja heikkenevät edelleen pelastuslaitosten organisoituessa maakunnallisesti. Vastuunjaon tarkoituksenmukaisella määrityksellä voidaan ratkaista erityisesti sellaisia tilanteita, joissa kuntien resurssit tai osaaminen eivät mahdollista riittävää valmiutta em. tehtävien hoitamiseen tai osaamisen, kalustonkäytön ja toiminnan kannalta toimintavarmimmaksi ja tehokkaimmaksi tahoksi alueella katsotaan pelastuslaitos.

Vahinkotilanteessa ensitorjunnan ja jälkitorjunnan raja on usein tulkinnanvarainen ja epäselkeys vastuissa aiheuttaa toimintaa haittaavien viiveiden myötä ympäristö- ja terveysriskejä ja tarpeettomia lisäkustannuksia. Esitetyllä muutoksella voidaan varmistaa vahinkotilanteen edellyttämä torjuntatoiminnan jatkuvuus ja tehokkuus. Ympäristönsuojeluviranomaisen asiantuntemus säilyisi pelastustoimen hyödynnettävissä sekä ennakkosuunnittelussa että laajoissa vahinkotilanteissa nykykäytänteitä vastaavalla tavalla.

Laki Pelastusopistosta

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että pelastusalan ammattikoulutuksen järjestämiseen Uudellamaalla löydetään toimiva, vähintään nykyjärjestelmää vastaava ratkaisu, jolla voidaan varmistaa Uudenmaan aluetta palvelevien pelastajien saatavuus sekä suorituskykyvaatimukseen vastaava osaaminen.

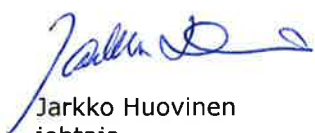
Palosuojelurahastolaki

Kuntaliitto esittää huolensa siitä, että säädösvalmistelussa pyritään vahvistamaan sisäministeriön ohjausta siten, että se vaarantaa Palosuojelurahaston riippumattomuutta. Jo tähän mennessä Palosuojelurahasto on myöntänyt sisäministeriölle rahoitusta sellaisiin kehittämishankkeisiin, joiden Kuntaliiton mielestä lähtökohtaisesti olisi kuulunut olla budjettirahoitteisia. Mikäli lainsäädännöllä uhataan Palosuojelurahaston riippumattomuutta, aiheuttaa se ilmeisen riskin koko rahaston legitimiille asemalle ja siten rahaston tulevaisuudelle. Tällä perusteella Kuntaliitto esittää, että 10 § 3 mom. 3. kohdasta poistetaan Palosuojelurahaston hallituksen toimivaltaa rajoittava kirjaus, jonka mukaan hallitus työskentelisi sisäasiainministeriön asettamien tulostavoitteiden puitteissa. Kohta 3 oli esitetyn muutoksen jälkeen muodossa:
Hallituksen tehtävänä on erityisesti 3) päättää rahastosta myönnettävistä avustuksista ja muusta rahoituksesta.

Kuntaliitto esittää kirjattavaksi periaatetta, jonka mukaan kunnilta tai kuntayhtymiltä ei voisi periä takaisin pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos toimitilan käyttötarkoituksen, hallinnan tai omistusoikeuden muutos tai tilan käytöstä pois jääminen johtuu maakuntaudistuksen toimeenpanosta tai myöhemmästä maakunnan päätöksenteosta.

Kuntaliitto katsoo, että Palosuojelurahaston tulisi huomioida aiempaa paremmin muutokset kaluston ja kiinteistöjen hankintakäytänteissä. Leasinginvestoinnit Suomessa ovat monikertaistuneet ja niiden käyttö on edelleen laajenemassa leasinginvestointien joustavuuden tuomien etujen ansiosta. Tämä tarkoittaa, että avustuksen osoittaminen esimerkiksi kunnan tai maakunnan kokonaan omistaman yhtiön rakennus- tai kalustohankkeeseen tulisi mahdollistaa samoin kuin rahoitusleasingin käyttö rakennus- ja kalustohankinnoissa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
johtaja,
alueet- ja yhdyskunnat

Vesa-Pekka Tervo
pelastustoimen kehittämisspäällikkö

TIEDOKSI

Kuntaliiton kirjaamo